

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravnništvo: Kolodvorske ulice št. 15. — Z urednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati: šeststopenjska pet-črtna 4 kr., pri večkratnem ponavljanju dajo se popust. — Volja za Ljubljano v upravništvu: za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr., na mesec 50 kr., pošiljatev na dom volja mesečno 9 kr. več. Po pošti volja za celo leto 10 gl., za pol leta 5 gld., za četrt leta 2 gld. 50 kr. in za jeden mesec 85 kr.

Štev. 116.

V Ljubljani v soboto, 23. maja 1885.

Tečaj II.

Binkošti.

Narava odeta je v bogato opravo, življenje klije po polji, travnikih in gozdih, duh hrepenenja, razvoja veje nam povsodi nasproti ter nas navdušuje k brzemu delovanju. In v sredi časa med cvetom in sadom obhaja se praznik, ko se je sv. Duh razlil nad človeštvo ter razjasnil temne duhove.

Oni priprosti rokodelci, katere si je nazaretski modrijan izvolil svojimi učenci, kako so bili še, žalujoči za svojim mojstrom, pobiti in boječi, njih srca obdajala je mrzlota, manjkalo jim je še poguma, da bi bili nastopili težavno pot, da bi si bili upali iti oznanjevat blagovestje vsem narodom. Binkoštni dan pa, ko so bili zopet zbrani, da skupno obhajajo spomin na svojega učitelja, tedaj prošnil je ogenj njihova srca; dolgo zadrževani čuti silili so na dan, učenci videli so se obdane po tisočeri in tisočeri, kateri so prišli iz dalje, da poiščejo srčnega miru v svetišču blažene Kristove vere. In vse nezadovoljeno hrepenenje, katero so kazali obrazi, govorilo je srcem malega izbranega števila. In v priprostosti svojih čuvstev, s srcem, polnim prave ljubezni do človeštva, čutili so hrepenenje in iskanje množice in odprle so se jim oči in odprl se je tok njihovih besed — spoznali so, da so poklicani, narodom oznanjati življenje in ljubezen. Začetkom kakor lehak pomladni vetrič, potem kakor silen vihar, donele so besede iz ust priprostih Kristovih učencev, glasilo se je kakor pomladna pesen blagovestje ljubezni. Pojenjati mora sovraštvo med židom in nevernikom, med Rimljanom in Izraelcem. Ljudje naj ne iščejo svoje sreče samo v svetnem premoženju, ne skušajo naj si priboriti izveličanje samo v praznih, strogih besedah in obredih! To bil je glas

odrešenja, to je bil glas, kateri je krepko odmeval v srca onih, kateri so morali prenašati sovraštvo narodov. Kaj čuda, da so se tisoči in tisoči prijeli nove vere, katero so jasno in čisto oznanjali priprosti ljudje, vere življenja in ljubezni.

Prešlo je pač uže osemnajst stoletij od onega časa, a vedno se še bere globoko hrepenenje na obrazih tisočeri, vroče hrepenenje po odrešitvi navdaje široke slojeve naših narodov. Veliki in blagi možje govorili so uže in se poganjali za odrešitev in pomoč narodov, a marsikatero nadejo odpihal je uže sovražen veter. „Ni še dosti, da se v ustavni državi na podlagi gospodarske in politične svobode zgradi poslopje, ne, to poslopje mora se kot vredna oblika izpolniti z vredno vsebino, z duhom novega časa, in to je duh bratoljubja. V to naj nam pomaga narod!“ dejal je nemški duševni velikan v pruskem državnem zboru, potezajoč se za prosveto svojega naroda. To blagovestje, združeno z blagovestjem ljubezni, mora nam biti rešnja podstava. Po tem blagovestju vselil se bode v vsa srca mir, ljubezen, bratoljubje.

Duh miru, ljubezni, bratoljubja vseli naj se v srca vseh avstrijskih narodov, to bode naša goreča prošnja o letošnjih Binkoštih. Odpravi naj se vse ono, kar zadržuje razvoj posameznika in skupnosti, kar ovira popolnjevanje narodov v gmotnem in duševnem oziru! Razlij se oživljajoči in razsvitljuječi duh ljubezni na prostrane, divne avstrijske pokrajine, vseli se v srca vsem avstrijskim državljanom, navdaj jih z vročim ognjem bratoljubja, da si podadó med seboj prijateljsko roko v spravo, potem izpolnile se nam bodó naše vroče želje, potem bode naša krasna domovina slovenska, potem bode naša ljubljena Avstrija srečna.

Grof Wurmbrand pred svojimi volilci.

V vseh dolzih šestih letih državnozbornskega zasedanja ni pokazala zjedinjena levica tolikokrat svoje onemoglosti in notranje razpadlosti, kakor v teh kratkih tednih, ko se pripravlja na volitveni boj. Dokler je trajal državni zbor, možno je bilo vodjem levice kolikor toliko še držati skup različne nasprotujoče si elemente, odkar pa so poslanci zapustili parlamentno palačo, razkropili so se udje ustavoverne stranke, kakor ovce brez pastirja. Kje je tista toliko hvalisana jedinstvo, kje oni železni obroč, na kojega se je s tolikim ponosom kazalo? Ni ga! Med „zjedinjeno“ levico najdeš vse, samo jedinstvo ne! Naj se levica tudi ravno tako močna, ali še močnejša, kakor je bila do sedaj, vrne v državni zbor, to je gotovo, da v mnogih načelnih prašanjih ne bo stopala več po jedni in isti poti, da se v dosego svojih smotrov ne bo posluževala jednih in istih sredstev. Čedalje višji nastaja zid, ki loči posamezne frakcije ustavoverne stranke, od dné do dné kaže se odločnejše razlika med njimi. Mladi kričachi, ki stopajo v novejšem času na pozorišče in ki, kakor Knotz in drugi možje njegove baže, v brezmejni zaslepljenosti s pogubonosno svojo politiko tirajo sebe in narod svoj v propád, ne bodo hoteli ukloniti se več onim možem, pod kojih vodstvom je ustavoverna stranka doživela najslavnejše svoje dni. Na drugi strani pa vidimo, da se bolj skušeni, bolj previdni možje te stranke z veliko antipatijo obračajo od nepremišljenih teh politikov.

Jeden takih previdnih mož je tudi grof Wurmbrand, ki je te dni kot kandidat graške trgovske in obrtnijske zbornice razjasneval svoje stališče

Listek.

O električni razsvetljavi.

(Berilo na korist «Národní soli».)

(Konec.)

Električne luči še niti prižigati ni treba, ker se užge sama ob sebi, ako priteka do svetilnice dovolj močan električni tok. Iz tega lahko sodimo, zakaj je električna luč za razsvetljavo gledališč posebno pripravna.

Avstrijci se smemo ponašati, da smo dobili prvi električno razsvetljena gledališča. Želeti je le, da bi se električna razsvetljava po gledališčih dosti hitreje širila, kajti prepričani smemo biti, da bi potem dosti menjkrat slišali in brali o gledaliških požarih.

Ako smo navedli prednosti električne razsvetljave, treba je odkrito navesti tudi nje nedostatnosti in té so: nezanesljivost in pa stroški. Koj v začetku svojega berila sem elektriko primerjal nagajivemu otroku in to po vsem opra-

vičeno; kajti pri vsem trudu in naporu v elektrotehniku še ne moremo zaznamovati tolikega napredka, da bi smeli električno razsvetljavo imenovati zanesljivo. Sedaj se pokvari kaj na motorji, sedaj na električnem stroji, ali pa se kje pretrga elektrovod, in toliko zaželjena luč izostane v tem trenutku, ko jo vse prav željno pričakuje. Tako nezanesljivost pa moremo v začetku opazovati pri vsaki novi izumbi. Treba se je spomniti na početek plinove svečave; takrat se je tudi marsikaterokrat pripetilo, da je ugasnila luč po vsem mestu, po privatnih in javnih prostorih kar na migljaj. Tudi petrolejske svetilnice sprva niso tako zanesljivo gorele, kakor sedaj. Ni se bati, da bode najdljivi in vztrajni človeški duh v kratkem času našel pripomočke, ki mu bodejo tudi električno razsvetljavo naredili toliko zanesljivo, kakor so naše druge razsvetljave.

Težavno pa je kaj splošnega in po vsem zanesljivega povedati o stroških električne razsvetljave; mnenja so zelo različna in deloma nasprotna. Nekateri trdijo trdovratno in navajajo za to številke, da je električna razsvetljava dosti

dražja od plinove; drugi zopet pravijo in dokazujejo trditve tudi s številkami, da je cenejša. Po mojem, nikakor merodajnem mnenji bi utegnili oboji prav imeti. Stroški električne razsvetljave so odvisni od marsikaterih okolščin; da o njih ka bolj zanesljivega zvemo, treba si je te okolščine nekoliko ogledati in v pošteve jemati, česar vsega pri električni razsvetljavi potrebujemo. — Za vzbuditev električnih tokov moramo imeti najprej električne stroje; njih cena je doslej še precej visoka, pa se bode gotovo še precej znižala, ko nehajo patentne pravice.

Dalje potrebujemo za električni stroj motor, t. j. gonilni stroj, ki električnega vrtili. Za motor more služiti ali parni stroj, ali plinov stroj, ali pa tekoča voda, goneča vodna kolesa. Najcenejši motor je gotovo tekoča voda, ker ta nas razen prve instalacije skoro ničesar ne stane. Kateri drugih dveh motorjev je cenejši, zavisi zopet od tega, ali je kurivo ali pa svetilni plin bolj po ceni. Plinovi motorji imajo v primeri s parnimi to korist, da se dajo v najkrajšem času spraviti v tek, dočim je treba pri parnem dolgo časa kuriti,

ter razkladal načela, katera so mu v vodilo pri njegovem političnem delovanju. Znamenito je uže to, kar je precej v začetku svojega govora odkril. Naglašal je namreč, da je bil uže tedaj dozorel v njem sklep, stopiti iz leveice, ko se je ta bila odločila, glasovati zoper volilno reformo. Saj je pa ravno tedaj levica pokazala, kako po krivici si prilastuje pridevek svobodomiselnosti. Zjedinjena levica ali „liberalna“ stranka ni hotela ničesar vedeti o tem, da bi se volilna pravica podelila več tisoč državljanom, ki so bili izključeni od volitve, da-si so po svoji moči vestno podpirali državo. Sicer se je bila poprijela levica, videvši, da ji dotičnega predloga državnozbornske večine ne bode mogoče preprediti, druge taktike. Da bi spravila večino v zadrego in da bi ob jednom samo sebe pokazala v luči svobodomiselnosti pred svetom, hotela je na jedenkrat privoliti v volilno reformo, a le pod pogojem, da se volilna pravica še bolj razširi, nego je to zahtevala desnica, dobro vedoč, da se pri obstoječih razmerah to izpeljati ne bo dalo. A levica s tem svojim manévrom ni imela povoljnega vspeha. Avstrijski državljanu niso taki politični otroci, da ne bi bili cele stvari razumeli, in po pravici stavilo se je liberalni stranki vprašanje, zakaj se svobodomiselno tedaj ni pokazala, ko ji je to še mogoče bilo in ko je še v državnem zboru na krmilu stala. Grof Wurmbrand je naprej videl, da si levica s svojim postopanjem v tem oziru nikakor ne bo pridobila simpatij pri prebivalstvu, za to ni imel nikakega pomisleka, ločiti se v tem prašanju od svojih tovarišev.

Govoril je grof Wurmbrand tudi še enkrat o državnem jeziku. Vidi se, kakor da je hotel nekoliko pojasniti svoj predlog, ki ga je bil svoje dni stavil v tej zadevi v državnem zboru ter pokazati ga v nekoliko milejši luči. Povdarjal je, da je stavil ta predlog jedino le s stališča države, a nikakor ne s stališča kake narodnosti, z drugimi besedami, da ni hotel s svojim predlogom pomagati nemškemu narodu do kake nadvlade, ampak da je imel le potrebo države pred očmi. Ustreči tej potrebi ne ustavlja se gotovo noben avstrijski narod. Čehi, ki za ohranitev in prospeh svojega jezika gotovo vse storé in ki ljubezen do njega s tolikimi gmotnimi žrtvami dan na dan dokazujejo, naravnost priznavajo, da mora v Avstriji nemški jezik ostati jezik vojstva, državnega zboru, kakor tudi centralnih oblastnij. V tem oziru tedaj med grofom Wurmbrandom in avstrijskimi Slovani ni nikakega nasprotstva. Razložek je le tá, da grof Wurmbrand vidi potrebo, da se raba nemškega jezika postavnim potom uredi, med tem, ko se avstrijski Slovani iz tehtnih uzrokov temu protivijo. Čemu postavnih določil tam, kjer se dejanjskim razmeram in potrebam vsi radovoljno klanjajo? Kam bi znala taka postava pripeljati in kaj bi imeli Slovani od nje pričakovati, ako kedaj zopet levica na krmilo pride, to pač vsakdo umé,

da se dobiva vodena para potrebne napetosti. V nekaterih tovarnah stojé uže sedaj veliki parni stroji, ki imajo še nekatere konjske sile na razpolago. V takem slučaju je potem motor električnega stroja tudi prav po ceni.

Iz povedanega pa sledí, da se stroški električne razsvetljave splošno ne dajo določiti ter primerjati s stroški katere koli druge razsvetljave. Stroški kake razsvetljave so odvisni tudi od tega, kako svetlost hočemo v razsvetljenem prostoru imeti.

Če smem o vsej zadevi izreči svojo sodbo, trdil bi, da je električna razsvetljava pri sedanjih razmerah cenejša od druge, posebno plinove, ako daje motorično silo večji parni stroj, služéč tudi drugim namenom, ali pa tekoča voda, kar še je cenejše, in sicer čim več lučij se potrebuje, tem bolj se cena vsaki posamezni zniža.

Luč prirejana z žarnicami stane primeroma precéj več, kakor luč z oblokovnimi svetilnicami; ker se pri prvi precéj veliko električne sile potratí; škoda torej, da oblokovne svetilnice za razsvetljava manjših prostorov niso prav pripravne.

ki je okusil, kako zna ustavoverna stranka znani § 19. temeljnih postav razlagati.

Omenjati je treba tudi, da je grof Wurmbrand dovolj patrijot, da se z vso odločnostjo obrača proti carinski zvezi z Nemčijo, katero nekateri levičarji z jedino tega vzroka zahtevajo, ker jim je narodnost, koji zaščit vidijo le v Nemčiji, več, nego vsi drugi oziri. S to izjavo obsodil je grof Wurmbrand odločno nemške radikalce in nepatrijotično njih postopanje. Še hujše pa je zadel nekedanje svoje pristaše s tem, da primerja zjedinjeno levico s kerdelom generalov, ki je brez vojakov. Vsakdo hoče imeti prvo besedo, vsakdo hoče le zapovedovati, a slušati, vklanjati se drugim, tega ne zna v oni stranki, ki se je takó rada ponašala s svojo izredno disciplino, nikdo. S tem odkril je grof Wurmbrand pred vsem svetom oslabelost in razpalost ustavovorne stranke. Da gospodje levičarji zaradi tega niso zadovoljni z njim, da ga glasila kakor „Grazer Tagespost“ vsled tega napadajo, je umevno.

Mi ostanemo temu procesu nasproti, ki se vrši sedaj v naročji zjedinjene leveice, lahko po polnem hladnokrvni. Konstatovati smo le hoteli, da so v sredi te stranke možjé, ki resen položaj njé uvidevajo in ki priznavajo, da se bliža žalostnemu svojemu koncu. Opomniti pa moramo le toliko, da bi ta stranka ne bila nikdar tako globoko pala, ko bi bili možje, kakor grof Wurmbrand, o pravem času povzdignili svoj glas, ko bi o pravem času bili začeli svariti pred ekstremi, v katere je njih stranka od dné do dné bolj padala. Prej bilo je čas uvideti, da v Avstriji ne more vladati jeden sam narod, da je jednako-pravnost narodov najmočnejši steber Avstrije, prej bilo je potreba bližati se sedanjemu ministerstvu, ki hoče v bratovsko zvezo spraviti vse raznovrstne narode mogočne Avstrije in z levico ne bilo bi prišlo tako daleč, kakor je!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Dr. Herbstu godi se slabo pri državnozbornskih volitvah. V njegovem starem volilnem okraju stopil mu je nasproti kot kandidat dr. Pickert. In kolikor se mora zdaj soditi, zmagal bode Pickert, in tako zgodilo se bode dr. Herbstu na stara leta, da dobi popolno nezaupnico od svojih tolikrat mu zvestih volilcev.

Katoliško-konservativni volilni odbor na Koroškem izdal je za državno-zbornske volitve oklic, v katerem priporoča naslednje kandidate: Za kmetske občine Celovec-Velikovec: Eks. gosp. Feliks baron Pino, c. kr. trgovinski minister; za kmetske občine Beljak-Borovlje: Gosp. Andrej Einspieler, c. kr. profesor v p.; za kmetske občine Špital-Hermagor: Gosp. Ivan Peitler, posestnik in župan v Rennwegu;

Da ima električna razsvetljava lepo prihodnost, za to je najboljši dokaz, da se je v kratkem času uže po vsem omikanemu svetu zeló razširila. Na stotine različnih tovarn, nekateri rudniki, kavarne, hóteli in velike pisarne imajo vpeljano električno razsvetljava; po marsikaterem mestu, v nekaterih gledališčih spodrinila je novodobna razsvetljava staro. V novejšem času poskušajo z vspehom električno luč vpeljati na lokomotivah, da si železniški vlak v temni noči svojo pot sam razsvetljuje in se s tem izogne marsikateri preteči mu nevarnosti. Navesti bi mogel precéjšnje stevalij, na katerih razsvetljuje električni tok vse njihove prostore. Tudi na Kranjskem moremo v tem oziru zabelježiti napredek, kajti nahajamo električno razsvetljen umetni mlin v Kranji in od lanskega leta tudi Postojnsko jamo.

Podjetniški Amerikanci pa so nas Evropee tudi tukaj, kakor v marsičem drugem, daleč prekosili; kajti v Ameriki ustanovili so uže več osrednjih električnih postaj, na katerih se z velikanskimi električnimi stroji vzbujajo ogromni električni toki, ki so od tod napeljeni po tisočih stranskih elektrovodih na javne prostore in privatne

za kmetske občine Št. Vid-Wolfsberg: Gosp. Jurij Pongratz, posestnik in župan v Št. Andreži. O volilnem oklici govorili bomo prihodnjič.

O dalnji izvolitvi volilnih mož poročati nam je naslednje: V Bekštanji prišlo je volilcev 153! Po osemurnem boji izvoljenih 8 narodnjakov. — V Tinjah izvoljena 2 narodnjaka. — V Šmarjeti 7 narodnjakov. — V Libeličah voljenih 5 narodnjakov. — V Prevaljah zmagali so Slovenci s 127 proti 102 volilcema. — V velikovškem okraju nimajo liberalci do zdaj še nobenega glasa! — V Žabnicah zmagali naši (2 vol. moža). — V Trebnem pri Beljaku po hudem boji liberalci (5). Stvari stojé izvrstno. Upanje je, da zmaga v Velikovecu Pino in v Beljaku Einspieler.

Nemško-liberalcem so vzeli Slovenci Slovenji Šmihel (4) in Kotmaro vas (2). Kakor lani smo zmagali v Šmarjeti (3), v Svečah (3), v Libušah (5), v Vovbrah (6), v Kotljah (4). V nemškem delu beljaškega okraja je pa vse liberalno.

Iz Štajerske se poroča o volitvah: Šest občin makolske župnije izvolilo je same odločne narodne volilne možje. Tudi sosednje občine Modraže, Hrastovec, Brezje in Poličane volile so narodno, namreč 5 volilnih mož. Vsa dravinjska dolina voli narodno.

Iz Dalmacije se poroča, da je hrvatski volilni odbor proglasil kandidatom za mestni volilni okraj Spljet vodjo na realki v Spljetu Borčića. Hrvatski listi izražajo upanje, da bodo zmagali s svojim kandidatom.

Ogerska górenja zbornica v dozdanji sestavi je torej samo še zgodovinskega pomena. Predvčeranjim sešli so se resnih obrazov magnatje k slednji seji in v jedrnatih besedah govoril je predsednik Sennyey, se poslavljaj ter naglašal patrijotizem, s katerim so člani gorenje zbornice vsprejeli preustrojbo. Slednja seja zaključila se je v popolni harmoniji ter dala upanje, da bodo stari člani z novimi združeno in prijateljsko delovali v prid domovine.

Tuje deželo.

Komaj se je zaključil nemški državni zbor, uže se govori o novem zasedanju in navajajo se predloge, v katerih bode imel razpravljati. Prihodnje zasedanje bode baje „socijalno-politično“; zavarovanje proti nezgodam razširilo se bode tudi na kmetske delavce, razen tega pa se bode posvetavalo o oskrbovanju starcev. Te predloge se baje uže pripravljajo.

Dogovarjanja med Anglijo in Rusijo gledé afganske meje vršijo se sicer neovirano dalje, vendar se ne bodo tako kmalu še skončale, kajti v Londonu pričakujejo generala Lumsdena, kateri pa pride še le sredi junija; prej pa se baje ne bode gotovega nič sklenilo.

Dalje v prilogi.

hiše, podobno našim plinovodnim cevem. Ravno take osrednje postaje bodo v kratkem igrale največjo ulogo, kajti le tem pôtém se bode cena električne razsvetljave najhitrejše in najbolj zdatno znižala.

Hitrejšo razširjavo električne razsvetljave ovira danes tudi to, da mora električni stroj s svojim motorjem stati precéj blizu svetilnic, da še nimamo pravega sredstva, s katerim bi mogli električne toke zanesljivo in brez velike izgube prenašati v bolj oddaljene kraje, da torej za motorično silo ne moremo uporabljati ogromnih vodnih zastoj. A vztrajni človeški um bode gotovo tudi te zapreke zmagal; potem še le bode električna razsvetljava prišla v pravi cvet.

Ali bomo mi to dōbo doživeli ali ne, ne dá se trditi; brž ko ne bode ostala prihranjena našim vnukom, ki nas bodo milovali zbog naše sedanje razsvetljave, koje smatramo mi še za razkošno, kakor se mi časih posmehujemo čez slabo brlečo luč svojih prednikov.

A. Senekovič.

V angleški dolenji zbornici izjavil je včeraj Gladstone, da do zdaj še ni imenovan razsoditelj zadeve o Penzdu. — Gledé Suakima da so se vsi pogovori samo s Turčijo, a z nobeno drugo državo. — V Londonu je razširjena vèst, da je Giersu naročeno, naj protestuje proti pomikanju afganskih čet na mejo.

Iz La Libertada se poroča, da je bila minoli teden zopet huda bitka med četami San Salvadorja in vstaši; po peturnem boji bili so vstaši v beg zapodeni. San Salvadorske čete zaplenile so mnogo orožja in streliva.

Razne vesti.

— (Nov ameriški brzovjav.) Kakor se poroča iz Amerike, brzovjavljajo in sporazumljajo se ondi sedaj zlasti mladi ljudje z žepnim robcem. Tako pomeni, ako se robec pritisne na ustna, da se želi seznaniti se s kom; ako se robec na dlani razprostere, reče se to toliko, kakor da je dovoljeno približati se; robec proti tlam spustiti, pomeni simpatijo; oviti ga okolo roke, pomeni, da ni na kom nič ležeče; ako se potegne z robcem čez brado, reče se to: „jaz te ljubim“; če se robec z obema rokama raztegne, izraža to sovraštvo in zaničevanje; robec pritisniti na desno lice, je toliko, kakor izreči komu na njegovo vprašanje nježen: „da“; robec pritisnjen na levo lice pomeni odločen: „ne“; robec okolo desne pesti oviti, reče se: „jaz ljubim uže družega“; robec okolo leve pesti oviti, reče se: „pusti me pri miru“; robec skup zložiti je toliko, kakor bi rekel: „jaz bi rad s teboj govoril“; s tem, da se robec vrže čez ramo, poveš dotičniku, da naj ti sledi; ako se prime za dva konca, reče se: „pričakuj me“; robec okolo čela oviti, pomeni, da je človek iznenaden; če robec na desno uho položiš, daš dotičniku razumeti, da je zeló veternjašk in nestanoviten. X na levo uho položeni robec pomeni, da se imá dotičniku neko poročilo v njegovi zadevi izročiti; ako se robec na jedno oko položi, se pravi: „ti si neusmiljen“; ako ženska robec ob kazalec zvije, pové s tem svojemu obredovalcu, da je uže nevesta, če pa ga ovije okolu prstenjaka, mora dotičnik vedeti, da je žena, koja mu dopada, uže omožena.

— (Pod pantofljem.) Kako da je nastal ta tolikokrat ponavljani pregovor, poroča augustinec Benedikt Anzelmus sledeče: Papež in cesar sklenila sta bila po dolgotrajnem hudem prepiru mir. Vsled tega praznovale so se vsakojake svečanosti, zlasti pa turniri, v kojih so se prvi vitezi tedanjega časa skazovali. Vsak vitez, ki se je hotel boriti, moral je imeti na čeladi ali barve papeževe ali pa cesarjeve. Nek vitez, Polifem po imenu, ki je imel zaradi svoje hrabrosti in moči pridevek „z železnim čelom“, branil se je, pripoti kako znamenje na čelado. Svoji soprogi rekel je, da se hoče po svojih dejanjih odlikovati, a ne po takih znamenjih. Zamán prosila ga je soproga Beatrice, da

naj si zaradi nje pripne kako znamenje na čelado, on ni hotel slišati nič o tem. Beatrice začela je zaradi tega jokati, rekoč, da je s tem pokazal, da je ne ljubi več. Vitez pa je zatrjeval ji svojo ljubezen ter ponudil se, da hoče v boji zoper dvanajst vitezev dokazati ji svojo ljubezen. A ona ni se dala s tem potolaziti, je temveč hitro zapustila soproga ter podala se v svojo sobo. V tem trenutku dalo se je znamenje, da se turnir pričinja. Nekoliko jezen pobere vitez s tal pantofelj, ki ga je bila njegova soproga bežoč pred njim zgubila, ter ga natakne na čeljado. Ko pride k turnirju poprašajo ga, se li poda pod papeževo palico, ali pod cesarjevo žezlo. A on odgovori: „Pod pantofelj!“ Hrabri vitez premagal je vse druge v boji. Ko mu je cesarjeva sestra potem izročevala znamenje zmage, rekla mu je: „Vitez, vi se niste uklonili ne pred papežem, ne pred cesarjem, vi ne potrebujete nobenega varstva. Noben možki vas ne more premagati, a pod pantofljem ste vender!“ Te besede so se kmalu po vsem svetu raznesle, in pokazalo se je kmalu, da ima pantofelj več podložnih, nego papeževa palica in cesarsko žezlo.

Domače stvari.

— (Častno, krasno izdelano diplomu) izročila je danes gosp. deželnemu predsedniku baronu Winklerju deputacija občine Rovte v logaškem okraju, obstoječa iz župana Trepala in občinskih svetovalcev G. Kavčiča in T. Kunca.

— (O državnozbornih volitvah.) Kakor se nam poroča iz najzanesljivejšega vira, bode se volitev nj. prevz. g. grofa Hohenwarta v gorenjskih občinah jednoglasno izvršila. Tudi v Ljubljani je pričakovati, da bode za tega odličnega parlamentarca udeležitev volilcev velika, in da bi volitev od strani Slovencev bila tudi kar jednoglasna. — O volitvi poslanca notranjskih kmetijskih občin se nam piše, da so štiri petine volilnih mož za g. A. Obrezo. Zmaga njegova je tedaj gotova. — Kandidatura g. dr. Poklukarja po gorenjskih in notranjskih mestih tudi nima resnega nasprotstva. — Po dolenjskih mestih je večina Slovencev za gospoda profesorja Šukljeja. Na zahtevanje več odličnih volilcev dotičnega volilnega okraja izrekamo pri tej priliki, da oni ostanejo trdno pri svojem prvem sklepu, po katerem je le gosp. prof. Šuklje njihov kandidat. Kandidatura Wurzbachova jih prav malo briga, dokler Slovenci ostanejo Slovenci. — O kandidaturi gosp. kneza Windisch-Graetza se nam piše, da ima ta kandidat več upanja do zmage, nego njegov protikandidat gosp. Hren. — Kandidatura gosp. kanonika K. Kluna nima nikjer nasprotstva. — Tudi gledé kandidature g. Pfeiferja po dolenjskih kmetijskih občinah se ne sliši zdaj o nikakem posebnem nasprotstvu. — Gledé kandidatov konservativne stranke v veleposestvu ni še nič pozitivnega slišati, a pričava-

nohtov, šel je k lasopletu, kateri je tudi oskrboval nohte. Nihče pa se ni sam hotel truditi s tem delom.

Pri olepšavanju rok pa so se posluževali tudi prstanov. Ta navada nahaja se uže v prastarih časih. Iz Egipta prišla je k Grkom, od teh k Etruskom in tako k Rimljanom. Prvi prstani so bili od železa, nosili so jih samo vojaki, in sicer na predzadnjem prstu roke; ta se je imenoval tudi prstanjak. Slednje bilo je uže v navadi za časa vojske pri Kanah, po kateri je Hanibal poslal cel mernik prstanov kartaginskemu senatu. Rimski senatorji nosili so tudi zlate prstane, in Florus pripoveduje, da je po oni bitki imel rimski senat samo še zlato svojih prstanov. Kmalu pričeli so tudi plebejci posnemati to navado, a začetkom samo z železnimi prstani, zlate dobili so samo pri odlikovanjih.

Za časa cesarjev pa so uže vojaki, da osvobodenci, nosili zlate prstane. Slednji so jih smeli začetkom samo tedaj nositi, če so jih dobili iz cesarjeve roke. Justinijan pa se je kmalu naveličal preobilih prosilcev, in je dovolil vsakemu, jih dajati. Pričeli so torej kmalu nositi skoro samo

kovati je, da se v kratkem proglasi dotični oklic ter imenujeta kandidata.

— (Zopet o doslednosti „Slovenskega Naroda“.) Če bi bilo treba, poučiti še slovenski narod o doslednosti „Slov. Naroda“, opozarjamo le na naslednje postopanje najstarejšega dnevnika. V št. 113. objavlja na prvi strani oklic centralnega volilnega odbora v Ljubljani, vsled katerega se priporoča v izvolitev v kmetskih občinah za sodnijske okraje Postojina, Bistrica, Logatec itd. gospod Adolf Obreza, na zadnji strani v isti številki pa priobčuje brzovjav iz Vipave in priporoča s tem za iste okraje g. dr. Dolenc. V št. 114. pravi, da ne priznava nikakor centralnega volilnega odbora za takega, a v št. 115. priporoča volilcem v dolenjskih mestih, naj se držé oklica centralnega odbora in da naj dokažejo s tem, da je njim več na disciplini ležeče nego na osebi. Če je to doslednost, naj sodijo čitatelji sami; mi omenjamo le to, da je „Slov. Narod“ dosleden le v svojej strasti in v svojej — nedoslednosti.

— (Gosp. vladni svetnik dr. Valenta) izdeluje, kakor čujemo, slovensko poučno knjigo za babice. Kakor znano, je ministerstvo dovolilo 400 gl. podpore za izdavo take knjige.

— (Večerna zabava v Lescah.) Jutri, dné 24. t. m., ob 8. uri zvečer bode pri „Kristofu“ v Lescah večerna zabava z zeló zanimljivim pevskim programom in tombolo. Vstopnina za osebo 40 kr. Čisti dohodek te zabave namenjen je zakladu društva „Národna šola.“ Gledé na blagi namen te veselice nadejamo se, da se je ne bode samo domače občinstvo mogobrojno udeležilo, marveč tudi mnogo gospóde iz Ljubljane.

— (V Postojino!) Binkoštni ponedeljek obhajala se bode, kakor vsako leto, slavnost v Postojinski jami. Ta dan bode jama svečano razsvitljena; gorelo bode nad 100 000 sveč, razen tega bode še dvanajst električnih lučij. Kdor ima torej priliko, naj ne zamudi ogledati si to naravno lepoto.

— (Blaznež na železniškem tíru.) Ko se je včeraj zjutraj hotel peljati jadri vlak št. 2 mimo distančne plošče pri Zagorji, zapazil je strojevodja Olbrih na železniških šinah stoječega moža, kateri se navzlic opominovalnemu znamenju s parno piščalko ni hotel umakniti. Strojvodja ustavil je vlak. Tujega moža so vzeli na vlak, ga pripeljali v Ljubljano ter izročili tu policiji. Na vprašanja policijskega nadzornika g. Bertola ni tujec hotel o sebi dati nikakih pojasnil. Mož je okolo 28 let star, po kmetsko oblečen. Zdravniki so našli, da je tujec blazen. Izročili so ga v blaznico.

— (Lepo vreme) bode o Binkoštih, če se smemo zanesti na poročila meteorološkega osrednjega zavoda. Sicer se tega zavoda napovedavanje vremena v prvih dneh majnika ni posrečilo, morda se bode pa vender v slednjih.

Olepšavanje rok.

Rimljani cenili so visoko lepo roko in lepo nogo. Pri govorjenji so navlašč mnogo z rokami gibali, da bi tako občinstvo bolj opozorili na lepo roko. Še zdaj Italijan izraža mnogo svojih mislij samo z namigovanjem z roko. Ker tedaj še niso nosili rokavic, gledalo se je tembolj na krasoto gole roke.

Pred vsem morali so biti nohti gladko in okroglo odrezani in se svetiti. Ovid pravi v svojem delu „Umetnost ljubiti“: „Krasotica z velikimi prsti in robotimi nohti ne sme mnogo z rokama gibati.“ Rimljani so imeli posebne sužnje in sužnjice, kateri so skrbeli za gladkost in lepoto prstov ter nohtov. Nohte odrezavali si niso s škarijami, marveč z malim nožem. Odrezki nohtov so se skrbno shranjevali ter se porabljali za posebna zdravila. Plinij pravi: „Pomešaj odrezke nohtov z voskom, naredi iz tega mal zavitek in prilepi ga na vrata tuje hiše, tako odžene se mrzlica iz tvoje hiše v tujo!“ Kdor ni bil dosti premožen, da bi bil mogel imeti posebne sužnje za oskrbovanje

zlate ali pozlačene prstane. Vidi se jih dosti v starih zbirkah. Ko se je smelo nositi samo železne prstane, segala je gizdavost rimljanska takó daleč, da so skušali zlato dati barvo železa, da le ni bilo treba nositi pravega železa.

Navada, nositi rokavice, nastala je najbrže vsled potrebe, da so se varovali mraza in mrčesov. Prve bile so od usnja, brez kake posebne oblike in brez prstov. Pozneje so bile v navadi suknjene, tudi svilene rokavice, z obrobkom od bombaževine. V cerkvah prej nikdo ni nosil rokavic. Še le v srednjem veku nastala je navada, da so si jih tudi tam oblekli. Duhovniki so jih nosili začetkom samo pri slavnostih, in papež, kardinali, škofje itd. pričeli so jih nositi tudi v cerkvi. V temnih srednjeveških časih pa so veljali gledé rokavic tudi čudoviti propisi, takó na pr. da nihče ni smel brez rokavic stopiti v kraljev hlev. Pozneje obdržale so se rokavice vedno bolj pri dvorih; nosile so se povsodi, pri igri, celó pri jedi. Danes pa so rokavice uže postale po polnem domače.

56. Računski sklep

c. kr. priv.

vzajemne zavarovalnice proti požarni škodi v Gradcu

za upravno leto 1884.

A. Stanje.

	Oddelek za poslopja			Oddelek za premakljivo blago		Oddelek za zrcalno steklo		Skupni znesek zavarovalne vrednosti gold.
	Število		Zavarovalna vrednost	Število zavarovalnih listov	Zavarovalna vrednost	Število zavarovalnih listov	Zavarovalna vrednost	
	deležnikov	poslopj	gold.		gold.		gold.	
31. grudna 1883 je bilo stanje	91 601	211 973	116 243 929	17 104	26 668 366	161	41 340	142 953 635
Leta 1884 je naraslo:								
Po novem ustupu in ponovitvi minulih zavarovanj	2 980	6 799	4 845 483	8 454	22 627 833	91	22 245	27 495 561
Po povišanji vrednosti	—	613	3 085 440	—	84 150	—	—	3 169 590
Po zopetnem sprejetju, oziroma po preklicanji odpovedbe	348	801	295 050	29	10 670	—	—	305 720
Skupaj	94 929	220 186	124 469 902	25 587	49 391 019	252	63 585	173 924 506
Odpadlo pa je:								
Po izstopu in nazajvzeti zavarovanja	2 685	5 965	2 774 884	326	1 429 323	3	520	4 204 727
Po znižanji vrednosti	—	71	248 970	—	21 615	—	—	270 585
Po ex offo izključbi	499	1 154	430 440	6 078	646 265	—	—	1 076 705
Po preteklem perijodičnem zavarovanji, kakor tudi vsled požarov	402	1 244	1 547 720	7 137	19 380 494	78	17 170	20 945 384
Skupaj	3 586	8 434	5 002 014	13 541	21 477 697	81	17 690	26 497 401
Toraj stanje 31. grudna 1884	91 343	211 752	119 467 888	12 046	27 913 322	171	45 895	147 427 105

B. Gospodarjenje.

Število	Dohodki.		Oddelek za poslopja				Oddelek za premakljivo blago				Oddelek za zrcalno steklo				Skupaj	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
1	Iznos iz gospodarjenja 1883. leta			11 559	74									11 559	74	
2	Rezerva doneskov in premij lanskega leta		523 026	83			52 814	10	927	01						
	odšteto protizavarovalstvo		2 688	83	520 338	—	15 751	74	37 062	36	—	—	927	01	558 327	37
3	Predpis doneskov in premij		526 948	89			82 923	85	623	23						
	odšteti storni		5 892	28	521 056	61	4 253	99	78 669	86	41	40	581	83	600 308	30
4	Zavarovalne knjižice in plačilo za police		2 820	64			4 552	32			47	03				
	odšteti storni		19	19	2 801	45	88	62	4 463	70	1	63	45	40	7 310	55
5	Obresti aktivnih stanj tekočega gospodarstva				8 358	20			1 234	17			9	85	9 602	22
6	Protizavarovalna provizija				43 739	03			9 740	10					53 479	13
					1 107 853	03			131 170	19			1564	09	1 240 587	31
	Stroški.															
1	Protizavarovalne premije				174 956	80			38 969	67					213 926	47
2	Plačila za škode:															
	a) Že iztirjane škode za preiskavo in rešitev		293 979	54			16 265	06			172	66				
	odšteti deleži protizavarovalcev		100 192	89	193 786	65	5 548	25	10 716	81	—	—	172	66	204 676	12
	b) Ohranjeno za neodložene škode		2 239	52			—	—			—	—	—	—	2 239	52
	odšteti deleži protizavarovalcev		—	—	2 239	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Gotova rezerva premij za tekoče zavarovalstvo		514 724	04			50 856	84			867	97				
	odšteto protizavarovalstvo		2 411	52	512 312	52	15 254	74	35 602	10	—	—	867	97	548 782	59
4	Provizije				30 737	69			7 462	46			37	04	38 237	19
5	Upravni stroški, kakor:															
	I. Centralna uprava:															
	a) Stroški društvenega zbora in od njega odposlanega komiteja, prezenc-denar upravnštvenega svetovanja in plača za ude vodstva gl. 7506,66															
	b) Plača in drugi sistemizirani dohodki uradnikov in služabnikov zavarovalnice » 45868,64															
	c) Najemščina, kurjatev in svečava, inventurne reči in druge pisarniške potrebščine, potem inserati, plačilo časnikov, stroški zastopanja prava, doneski za pokojno zalogo zavarovalnice in drugi različni nedoločeni stroški » 19 132,37															
	skupaj gl. 72 507,67															
	II. Stroški za zunanji urad, kot:															
	Potroški potov, opominovanj in iztirjatev, poštnina in drugi stroški okrajnih komisarjev, stroški zavarovalnih revizorjev, potem ljubljanske reprezentacije in lokalnega agenta, skupaj » 14 631,86															
	Skupni upravni stroški gl. 87 139,53															
6	Koleki, dohodnine, plačila za pogodbe, prejemnice, podelitve služb in državne skrbi, potem postavni znesek, katerega mora plačati požarnim brambam na Koroškem in Sp. Avstrijskem » 8 551,65															
7	Prostovoljni donesek za požarno brambo, kakor tudi druge subvencije, remuneracije in pripomočki » 4 682,50															
	skupaj gl. 100 373,68		87 544	60					12 727	44			101	64	100 373	68
					1 001 577	78			105 478	48			1179	31	1 108 235	57
	Prenos ostanka iz preteklega leta				11 559	74			—	—			—	—	11 559	74
	Ostanek računskega leta				94 715	51			25 691	71			384	78	120 792	—
	Skupni ostanek				106 275	25			25 691	71			384	78	132 351	74

C. Bilanca.

Števílo	Aktiva.	Znesek		Števílo	Pasiva.	Znesek	
		gld.	kr.			gld.	kr.
1	Gotovina v denarnici	14 191	55	1	Rezerva doneskov in premij odšteto protizavarovalstvo . . .	548 782	59
2	Gotovina v denarjih:			2	Rezerva za nedoločene škode	3 081	51
	a) pri štaj. «Escomptebank» gld. 32 221,91			3	Nepotegnjena odškodnina	14 255	97
	b) pri zalogu zastavnice v Gradcu » 30 187,50			4	Nepotegnjena darila in stroški za gasitev	60	—
	c) pri hranilnicah na Štajerskem in Koroškem » 946 829,85	1 009 239	26	5	Nepotegnjene podpore	625	—
3	Poslopje zavarovalnice št. 18 in 20 v «Žaklju» (Sackstrasse) v Gradcu breztežno	151 985	92	6	Pristojbine za IV. četrtino 1884, ki so meseca januarja 1885 za vinkuliranje imele plačati	258	—
4	Papirna vrednost:			7	Donesek za požarno brambo, ki se ima oddati l. 1885 za l. 1884 koroškeje deželni zalogi gld. 2 763,90 odšteta izročitev à conto » 1 000,—		
	a) srebrna renta z kuponi				ostaje	1 763	90
	od 1. januarja 1885	3	30 000	83 05	24 915		
	od 1. aprila 1885	2	2 000	83 05	1 661		
	b) lotr. posojilo l. 1860	1	10 000	83 25	8 325		
	c) posojilo Graškega m.	6	6 000	83 25	4 995		
		20	10 000	134 60	13 460		
		5	500	107	535		
	d) avstr.-ogrske bankne akcije	54	27 000	107	28 890		
	e) 4% prioritetne Franc-Jože-fove železnice	28	28 000	107	29 960		
	f) 4% avst. zlata renta	40	24 000	857	34 280		
	g) 5% zastavna pisma, zava-oda pismo-zastavniške šta-jerske hranilnice	117	117 000	89 80	105 066		
	Tekoče obresti na predstoječe papirne vrednosti	6	6 000	103 90	6 234		
		4	4 000	101 50	4 060		
					4 555 90	266 936	90
5	Različni dolžniki					11 422	13
6	K letu 1885 pripadajoči delež pogodbinskih pristojbin za poterjeni prejem					1 230	63
7	Gotovina pri protizavarovalnih družbah					13 428	16
8	Gotovina pri reprezentaciji v Ljubljani					344	69
9	Gotovina pri okrajnih komisarijih					1 949	51
10	Dolžni doneski in premije:						
	a) za nova zavarovanja gld. 8 458 66						
	b) za zavarovanja do negotovega časa, in sicer za prejšnja leta do inkl. 1883 » 1 026,18						
	c) isto za leto 1884 » 1 983,10					11 467	94
11	Predpisani doneski za potrebe l. 1885					517 063	81
						1 999 260	50

Opomba. Inventar, ki se nahaja pri ravnateljstvu, reprezentaciji ljubljanski in okrožnih komisarijih, vsled polagoma odpisovanja v premoženje ni več vštet.

D. Rezervna zaloga.

Stanje rezervne zaloge 31. decembra 1883			1 135 993	41
Novi dohodki.				
1	Izbrisane nedoločene škode in darila iz prejšnjih let	324	15	
2	Povrnitve škod iz prejšnjih let in odšteti deleži protizavarovalcev	166	70	
3	Deleži protizavarovalcev na pozneje določenih škodah iz prejšnjih let	44	69	
4	Ostali znesek dobitka poslopijskih deležnikov leta 1882, kateri ni prišel v porabo	3 468	90	
5	Obresti aktivnih kapitalij rezervne zaloge	45 943	21	
6	Čisti dohodek hiš zavarovalnice št. 18 in 20 v «Žaklju» (Sackstrasse) v Gradcu	9 757	67	
7	Rezervni zalogi pripadajoči del dobička, ki se je leta 1884 podal:			
	v oddelku za poslopja z gld. 35 012,93			
	v oddelku za premakljivo blago z » 25 691,71			
	v oddelku za zrcalno steklo z » 384,78	61 089	42	
8	Drugi dohodki	385	33	
	Skupaj		121 180	07
			1 257 173	48
Od tega:				
1	So se izbrisali doneski in premije od prejšnjih let, do inkl. 1883, kakor drugi nepridobljivi in negotovi zneski	3 794	02	
2	Izbrisalo se je od konte-posestev	7 999	26	
3	Pozneje potrjene podaritve za škode požarov iz prejšnjih let	244	10	
4	Penzije, odgojevalni doneski, kvartalni kondukti	12 143	81	
5	Davek za poslopja in jednaki stroški za poslopja zavarovalnice in za nje ohranitev	4 863	52	
6	Drugi stroški	591	96	
			29 636	67
	Stanje rezervne zaloge 31. decembra 1884		1 227 536	81

Gradec, meseca januarja 1885.

Anton vitez Spindler l. r.,
generalni tajnik,

Franjo grof Meran l. r.,
predsednik.

Franjo Doser l. r.,
knjigovodja.

Dragotin vitez Knaffl-Lenz pl. Fohnsdorf l. r.,
knjigovodja.

Račun se je pregledal in se s knjigami zavarovalnice sklada.
Gradec, dne 3. aprila 1885.

Dragotin Flitscher l. r.

Edgar baron Ecker-Eckhofen l. r.

Janko Hofmann l. r.

(Ponatisk se ne plača.)